

EMPRESA I SOCIETAT

ESCOLA UNIVERSITÀRIA D'ESTUDIS EMPRESARIALS (EUEE)

- Curs: 2007-08
  - Grups: 10//50
  - Codi Assignatura: 20275
  - Professorat: Francesc GIBERT
- .....

OBJECTIUS GENERALS

L'objectiu de l'assignatura és estudiar les interrelacions entre empresa i societat. Empresa i societat no es contempen com dues realitats aïllades: l'empresa està immersa en un context ampli (la societat), que en delimita i condiona l'acció; i, al seu torn, les actuacions empresarials tenen importants implicacions en l'entorn social.

Dins de les diverses interrelacions entre empresa i societat, l'assignatura es centra en les que versen sobre l'ocupació. Així, s'analitza com diverses característiques socials (en relació a la mà d'obra, al sistema educatiu, a l'estructura social, etc.) condionen les decisions empresarials, i alhora com aquestes decisions conflueixen en l'àmbit laboral (mercat de treball, divisió i organització del treball, qualificació, etc.) i en l'àmbit social (família, estratificació social, integració/exclusió social, etc.).

En aquest context, es fa un repàs de les principals anàlisis teòriques sobre les concepcions de "treball" i "mercat de treball". S'analitzen, així mateix, les principals característiques i tendències del treball i de l'ocupació en la nostra societat, i com aquestes afecten a l'empresa i al seu entorn social. Finalment, són objecte d'estudi les relacions entre les accions col.lectives i les polítiques públiques d'ocupació, l'estructura ocupacional i l'estructura social.

AVALUACIÓ

Es realitzarà un únic examen escrit; així mateix, s'exigirà la realització d'un treball, del qual, a començament del curs, s'especificaran les característiques. L'examen val un 50% de la nota final i el treball el 50% restant. Ambdues parts s'han d'aprovar per superar el curs.

BIBLIOGRAFIA

Es facilitarà la bibliografia de lectura obligatòria de difícil localització en un dossier disponible al servei de fotocòpies. En el temari s'indica també la bibliografia complementària que serveix per aprofundir en les diverses qüestions tractades. Alguns dels textos proposats són útils per a diferents punts del programa. És per això hi poden haver referències repetides.

PROGRAMA

TEMA I

EMPRESA, TREBALL I SOCIETAT: PRODUCCIÓ I REPRODUCCIÓ SOCIAL

1. Introducció: Empresa i entorn. Principals relacions entre Empresa i Societat.
2. El concepte de treball. Treball, ocupació i mercat de treball. Producció i reproducció social.
3. Societat i mercat. Societat salarial, formes de desigualtat i modes de vida. Els principis de regulació social i de mercat: l'Estat del Benestar.

Bibliografia bàsica:

General:

- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.

Punt 1:

- Jódar, P. (1995): *El análisis del trabajo. Aportaciones desde la sociología*, cap. 3 y 4. (mimeo.) (fotocòpia)

Punt 2:

- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): "Trabajo y empleo" y "Las relaciones laborales", a Köhler, H-D. y Martín Artiles, A.: *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.

Punt 3:

- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): "1.3. Función de integración social. Origen del concepto Estado de Bienestar", a Köhler, H-D. y Martín Artiles, A.: *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.

- Miguélez, F. y Prieto, C. (2001): "Crisis del empleo y cohesión social", a *Cuadernos de Relaciones Laborales*, núm. 19. (fotocòpia)

Bibliografía complementària:

Punt 1:

- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): "La empresa", a Köhler, H-D. y Martín Artiles, A.: *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.

Punt 2:

- Prieto, C. (2000): "Trabajo y orden social: de la nada a la sociedad de empleo (y su crisis)", a *Política y Sociedad*, núm. 34.

- Recio, A. (1997): "Trabajo y fuerza de trabajo", a Recio, A.: *Trabajo, personas, mercados*, Barcelona, Icaria.

Punt 3:

- Cachón, L. (1995): "Estado de bienestar y capitalismo avanzado", a Benedicto, J. y Morán, M. L. (Ed.): *Sociedad y política. Temas de sociología política*, Madrid, Alianza.

- Navarro, V., Schmitt, J. y Astudillo, J. (2002): "La importancia de la política en la supuesta globalización económica. La evolución de los Estados de Bienestar en el capitalismo desarrollado durante la década de los noventa", a *Sistema*, núm. 171.

TEMA II

MERCAT DE TREBALL: ENFOCAMENTS TEÒRICS SOBRE EL MERCAT DE TREBALL

4. El mercat de treball en la teoria neoclàssica: el treball com a factor de producció. El model bàsic i la teoria del capital humà.
5. El mercat de treball en l'enfocament marxista clàssic. El treball com a relació social d'exploració. Treball i força de treball. La ficció del treball-mercaderia. Els mecanismes de control sobre el treball.
6. Les revisions de les teories clàssiques: el mercat de treball en els enfocaments institucionalistes i segmentacionistes. Configuració de la demanda, estructura social de l'oferta i assignació dels llocs de treball.
7. Noves problemàtiques vinculades al mercat de treball: segregació ocupacional, desigualtats de gènere, ètnia i edat.

Bibliografia bàsica:

General:

- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.

Punts 4, 5 i 6:

- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): "Teorías del mercado de trabajo", a Köhler, H-D. y Martín Artiles, A.: *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.

Punt 7:

- Bettio, F. (1994): "Segregación y debilidad. Hipótesis alternativas en el análisis del mercado de trabajo", a Borderías C., Carrasco C., Alemany C. (comps.) (1994): *Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales*, Fuhem-Icaria, Barcelona. (fotocòpia)

- Solé, C. y Parella, S. (2001): "La inserción de los inmigrantes en el mercado de trabajo. El caso español", a Solé, C. (Coord.): *El impacto de la inmigración en la economía y la sociedad receptora*, Barcelona, Anthropos. (fotocòpia)

- Torns, T. (1999): "Las asalariadas: un mercado con género", a Miguélez, F. y Prieto, C. (Dir. y Coord.): *Las relaciones de empleo en España*, Madrid. Siglo XXI.

Bibliografía complementària:

Punts 4, 5 i 6:

- Ruesga, S. M. y otros (2002): "Enfoques teóricos para el análisis del mercado laboral", a Ruesga, S. M. (Dir.) y otros: *Economía del trabajo y política laboral*, Madrid, Pirámide.

- Pries, L. (2000): "Teoría sociológica del mercado de trabajo", a De la Garza, E. (Coord.): *Tratado latinoamericano de sociología del trabajo*, México D.F., Fondo de Cultura Económica.

Punt 7:

- Maruani, M. (1991): "La construcción social de las diferencias de sexo en el mercado de trabajo", a *Revista de Economía y Sociología del Trabajo*, núm. 13-14.

- Carrasquer, P. (2001): "Jóvenes, empleo y desigualdades de género", a *Cuadernos de Relaciones Laborales*, núm. 11.

TEMA III

EL MERCAT DE TREBALL A ESPANYA I A CATALUNYA: EL PROBLEMA DE LA PRECARIETAT LABORAL

8. Les estadístiques sobre el mercat de treball: conceptes i metodologia.
9. Estructura de la mà d'obra: ocupació, edat, sexe, etc. Característiques i canvis en l'ocupació. Formes d'ocupació i formes de treball.
10. L'atur, la precarietat laboral i la polarització ocupacional: característiques i efectes sobre els diferents grups socials i les formes de vida.

Bibliografia bàsica:

General:

- Miguélez, F. y Prieto, C. (Dir. y Coord.) (1999): *Las relaciones de empleo en España*, Madrid, Siglo XXI
- Prieto, C. (Dir.) (1994): *Trabajadores y condiciones de trabajo*, Madrid, HOAC.

Punt 8:

- Ruesga, S. M. y otros (2002): "1.5. Concepto y definiciones estadísticas en el mercado de trabajo. Fuentes de información estadística", a Ruesga, S. M. (Dir.) y otros: *Economía del trabajo y política laboral*, Madrid, Pirámide. (fotocòpia)

Punt 9:

- Santos Ortega, A. y Poveda, M. (2001): "Tendencias recientes en el mercado de trabajo (II): perfiles actuales del empleo", a Santos Ortega, A. y Poveda, M.: *Trabajo, empleo y cambio social*, València, Tirant lo Blanch. (fotocòpia)
- Torns, T. (1999): "Las asalariadas: un mercado con género", a Miguélez, F. y Prieto, C. (Dir. y Coord.): *Las relaciones de empleo en España*, Madrid, Siglo XXI.

Punt 10:

- Bouffartigue, P. (1996-97): "¿Fin del trabajo o crisis del trabajo asalariado?", a *Sociología del trabajo*, núm. 29. (fotocòpia)

Bibliografia complementària:

Punt 9:

- Carrasquer, P. (2001): "Jóvenes, empleo y desigualdades de género", a *Cuadernos de Relaciones Laborales*, núm. 11.
- Recio, A. (1999): "La segmentación del mercado laboral en España", a Miguélez, F. y Prieto, C. (Dir. y Coord.): *Las relaciones de empleo en España*, Madrid, Siglo XXI.
- Solé, C. y Parella, S. (2001): "La inserción de los inmigrantes en el mercado de trabajo. El caso español", a Solé, C. (Coord.): *El impacto de la inmigración en la economía y la sociedad receptora*, Barcelona, Anthropos. (fotocòpia)

Punt 10:

- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): "Teorías de la subjetividad del trabajo", a Köhler, H-D. y Martín Artiles, A.: *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.
- Santos Ortega, A. y Poveda, M. (2001): "Nuevos debates, nuevos espacios para el empleo: escenarios futuros del trabajo", a Santos Ortega, A. y Poveda, M.: *Trabajo, empleo y cambio social*, València, Tirant lo Blanch.

TEMA IV

EMPRESA I SOCIETAT: TREBALL I POLITIQUES D'OCUPACIÓ. DESIGUALTAT I COHESIÓ SOCIAL.

11. Els agents socials i les institucions públiques davant l'ocupació. Les estratègies de flexibilització del mercat de treball: estratègies empresarials i sindicals i els seus efectes.
12. Un nou àmbit d'actuació: les polítiques europees d'ocupació i la seva traducció a Espanya.
13. Els nous reptes del treball i de l'ocupació: el significat del treball avui.

Bibliografia bàsica:

General:

- Miguélez, F. y Prieto, C. (Dir. y Coord.) (1999): *Las relaciones de empleo en España*, Madrid, Siglo XXI

Punt 11:

- Miguélez, F. y Prieto, C. (2001): "Crisis del empleo y cohesión social", a *Cuadernos de Relaciones Laborales*, núm. 19. (fotocòpia)

Punt 12:

- Fina, L. (2001): "Tercera parte. Las políticas de empleo", a Fina, L.: *El reto del empleo*, Madrid, McGraw-Hill. (fotocòpia)

Punt 13:

- Bouffartigue, P. (1996-97): "¿Fin del trabajo o crisis del trabajo asalariado?", a *Sociología del trabajo*, núm. 29. (fotocòpia)

Bibliografia complementària:

General:

- Castel, R. (1997): "Conclusión. El individualismo negativo", a Castel, R.: *La metamorfosis de la cuestión social. Una crónica del salariado*, Barcelona, Paidós.

- Monogràfic sobre Treball a la revista *Sistema*, núm. 168-169.

Punt 11:

- Prieto, C. (2002): "La degradación del empleo o la norma social del empleo flexibilizado", a *Sistema*, núm. 168-169.

- Vaquero, C. (2000): "Globalización, empleo y desigualdad salarial. La utopía de los mercados libres globales", a Antón, A. (Coord.): *Trabajo, derechos sociales y globalización. Algunos retos para el siglo XXI*, Madrid, Talasa.

Punt 12:

- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): "La europeización de las relaciones laborales", a Köhler, H-D. y Martín Artiles, A.: *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.

Punt 13:

- Recio, A. (1997): "Crisis y reparto del empleo", a Recio, A. (1997): *Trabajo, Personas, Mercados. Manual de Economía Laboral*, FUHEM-ICARIA, Barcelona.

- Recio, A. (2005): "Empleo y medio ambiente. Necesidad y dificultad de un proyecto alternativo", a *Mientras Tanto*, núm. 95.

- Rodríguez, A. (1998): "Trabajar, repartir y compartir: hacia un reparto igualitario del trabajo", a *Arxius. Arxius de Sociología*, núm. 2, València.

- Santos Ortega, A. y Poveda, M. (2001): "Nuevos debates, nuevos espacios para el empleo: escenarios futuros del trabajo", a Santos Ortega, A. y Poveda, M.: *Trabajo, empleo y cambio social*, València, Tirant lo Blanch.